

Ο ΤΥΠΟΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΑΕΙ ΤΗ ΡΕΝΑ ΛΑΜΨΑ

Καθημερινή, 4/9/1999
Σημειωματάριο

Αποχαιρετισμός της Ρένας Λάμψα από την Πρόεδρο του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

... Με παλλόμενη από τη συγκίνηση φωνή η κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, η Πρόεδρος του ΣΔΓ, δίπλα στη σορό της ακούραστης αγωνίστριας για ισότητα, μίλησε μέσα από την καρδιά της και από τη γνώση της και θύμισε σε όλους όχι ποια ήταν η Ρένα, γιατί όλοι το γνώριζαν, αλλά την έκταση και τη σημασία αυτής της ξαφνικής απώλειας. Γιατί η Ρένα, η ακατάβλητη, που άλλαζε αεροπλάνα, για να μιλά σε συνέδρια και συγκεντρώσεις, τα πρόλαβε όλα στη ζωή της, και μόνο η επάρατος ασθένεια μπόρεσε να τη νικήσει μέσα σε δέκα μήνες, με επώδυνη δοκιμασία στο τέλος. Ακολουθεί ο επικήδειος της κ. Μαραγκοπούλου, που δημοσιεύεται στη σελ. 2.

... Ο λόγος που η στήλη δίνει ολόκληρο το μεστό αυτό αποχαιρετισμό της κ. Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου είναι γιατί θα έπρεπε να ακουστούν ευρύτερα τα λόγια αυτά. Οφείλουμε στη σεμνή Ρένα να ξέρουν όλοι όσοι παακολούθησαν τους αγώνες της στο γυναικείο κίνημα ότι οι συνεργάτες της οι στενοί την εκτιμούσαν, την αγαπούσαν και αναγνωρίζουν τη συμβολή της στο χτίσιμο μιας ωραίας ελληνικής οικογένειας που πιστεύει στην Ευρώπη.

Στην κηδεία της χθες, που ήταν λιτή, με εμφανή τη μεγάλη θλίψη για τη δραστήρια Ρένα Λάμψα, που είχε πολλά ακόμα να προσφέρει, να ζήσει και να χαρεί, εντύπωση προκάλεσε η αθρόα συμμετοχή γυναικών από όλες τις παρατάξεις που δραστηριοποιούνται στους αγώνες για την ισότητα, καθώς και το ότι πρόλαβαν και ήρθαν εκπρόσωποι οργανώσεων από τις Βρυξέλλες και το Παρίσι, ενώ από τη Ν.Υόρκη εστάλη στεφάνι και μήνυμα συλλυπητηρίων.

... Και μπροστά σε αυτή τη γενική θλίψη για την ακούραστη αγωνίστρια της ισότητας που χάθηκε, οι δικοί της, ο σύζυγός της, οι κόρες της, οι δύο αδελφοί της Ρένας με τα παιδιά και τα εγγόνια, προσμετρούσαν τη δική τους οδύνη για τη γεμάτη ζωή, δύναμη, θέληση, Ρένα, που έφυγε πρόωρα και αφού δοκιμάσθηκε από την αρρώστια. Μένει όμως το έργο της, το παράδειγμά της, και αυτό είναι που έχει σημασία.

Θερμά συλλυπητήρια από τη στήλη στους δικούς της για την εκλεκτή και γεμάτη ευγένεια συνάδελφο, που ήθελε πάντα να βοηθά και δεν επιζητούσε τον έπαινο, αλλά της αρκούσε η ουσιαστική προσφορά σε έναν αγώνα που πίστευε και που πρόσφερε ως το τέλος...

Ελένη Μπίστικα

***

Καθημερινή, 3/9/1999

Έφυγε η Ρένα Λάμψα

Εγκατέλειψε χθες για πάντα τους αγώνες της η αρχόντισσα του φεμινισμού, η Ρένα Λάμψα, νικημένη από την επάρατη ασθένεια, και η κηδεία της γίνεται σήμερα στις 4 μ.μ. από το Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών. Και ποιος δεν θα νιώσει τη μεγάλη απώλεια της «οικουμενικής» Γενικής Γραμματέως Ισότητας της κυβέρνησης Τζαννετάκη, ως τον Οκτώβριο 1992 – που γινόταν λιονταρίνα για τα δικαιώματα όλων των γυναικών και κάθε γυναίκας ξεχωριστά. «Άκουσε εδώ, δεν είσαι μόνη σου... Έχω τη δύναμη και

θα σε προστατέψω!», ακούστηκε πολλές φορές να λέει σε γυναίκες που έφταναν αδικημένες στα γραφεία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, στην Πλάκα. Δημοσιογράφος η ίδια στο επάγγελμα, όπως και ο σύζυγός της, ο διακεκριμένος αρθρογράφος Γιάννης Λάμψας, και μητέρα τριών κοριτσιών, από τα οποία η Πωλίνα και η Καρίνα μάχισες στο ίδιο επάγγελμα, και η Μάντυ εκεί κοντά.

Το 1992 η «Κ» πρότεινε τη Ρένα Λάμψα για τον τίτλο «Γυναίκα της Ευρώπης 1993». Και η Ελληνική Συντονιστική Επιτροπή για το βραβείο την εξέλεξε με συντριπτική πλειοψηφία.

Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών, στέ-

λεχος επιτροπών ισότητας και για την αναμόρφωση της Κοινωνικής Χάρτας στο Συμβούλιο της Ευρώπης, έζησε μεγάλο μέρος της ζωής της μέσα στα αεροπλάνα γράφοντας τις ομιλίες της που ήταν πάντα ντοκουμέντα τεκμηρίωσης και δεξαμενές επιχειρηματολογίας για τη στήριξη άλλοτε των δικαιωμάτων των γυναικών και άλλοτε της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

«Σπίτι» της, πέρα από τη Νεοφύτου Βάμβα, ήταν και η Σόλωνος 41, τα γραφεία του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα

ώματα της Γυναίκας, του οποίου ήταν Αντιπρόεδρος.

Έντιμη, εργατική, ειλικρινής, ευγενής εκ γενετής, ήπια, στοργική, ευαίσθητη και θαρραλέα ήταν η Ρένα Λάμψα, που χάριξε μια ζωή δημιουργική και γεμάτη υγεία, με το κέφι και τον ενθουσιασμό του έφηβου, και αφήνει πίσω της ένα πρότυπο. Πέρα από το έργο της για τη γυναίκα, το παιδί, την Ελλάδα μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Χριστίνα Δαμουλιάνου

***

Αυγή, 3/9/1999

Έφυγε η «Γυναίκα της Ευρώπης»

Φτωχότερο είναι από χθες το γυναικείο κίνημα και ο προοδευτικός δημοκρατικός χώρος. Η είδηση του θανάτου της Ρένας Λάμψα ήταν ένα πραγματικό χτύπημα για όλους όσους την είχαν γνωρίσει ή ήξεραν για τους αγώνες και τις προσπάθειές της. Και το κενό που αφήνει η απουσία της θα είναι δυσαναπλήρωτο.

Η κοινωνική της δράση υπήρξε τεράστια, και ξεκινάει από το 1969, όταν άρχισε να εργάζεται στο Διεθνή Μη Κυβερνητικό Οργανισμό World University Service, στη Γενεύη, όπου και παρέμεινε επί μία πενταετία. Μέλος πολλών γυναικείων και ανθρωπιστικών οργανώσεων, η Ρ. Λάμψα ήταν από το 1975 Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, και το 1984 έγινε μέλος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών, που εκπροσωπούσε και στο Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, στο οποίο, μάλιστα, από το 1994, εξελέγη αντιπρόεδρος. Από το 1992 ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Επιτροπής της UNESCO. Την ίδια χρονιά ανέλαβε Πρόεδρος του Συνδέσμου «Οι Φίλοι του Ελληνικού Νησιού και της Θάλασσας», ενώ δύο χρόνια αργότερα, το 1994, έγινε μέλος και του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κίνησης.

Στην πολύχρονη σταδιοδρομία της η Ρ. Λάμψα κατέλαβε σημαντικές θέσεις, μεταξύ των οποίων Γενική Γραμ-

ματέας Ισότητας του Υπουργείου Προεδρίας και Αντιπρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Προνοίας. Το 1993 εξελέγη στην Αθήνα Ελληνίδα «Γυναίκα της Ευρώπης». Η ενασχόλησή της με τα γυναικεία θέματα επεκτάθηκε στην έκδοση σχετικών εντύπων, όπως το περιοδικό «Ο Αγώνας της Γυναίκας», του οποίου, από το 1978, ήταν υπεύθυνη έκδοσης και το περιοδικό «Μεθαύριο», στο οποίο, κατά το διάστημα 1984-89, ήταν συνεκδότρια και επιμελήτρια ύλης.

Στη «φίλη, σεβαστή και αγαπημένη, συναγωνίστρια στον καλό, μα δύσκολο αγώνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων» απευθύνει έναν ύστατο χαιρετισμό το Τμήμα Γυναικών του ΣΥΝ. «Εντυπωσίαζε πάντα για την άοκνη και πολυσιδή της δραστηριότητα», αναφέρει στην ανακοίνωσή του για τη Ρ. Λάμψα, εκφράζοντας τα θερμά συλλυπητήρια στο σύντροφό της και στις κόρες της. «Υπήρξε για μένα σπουδαία φίλη, που βρέθηκε κοντά μου με αυταπάρηση σε δύσκολες στιγμές», τονίζει η Μ. Δαμανάκη, η οποία περιγράφει «τη ζεστή, ανθρώπινη και ευαίσθητη παρουσία» της Ρ. Λάμψα, «την ακούραστη διάθεσή της για κοινωνική προσφορά, την ανιδιοτέλεια, το ήθος και το ανεξάρτητο και ανυπόστατο σε συμβατικότητα πνεύμα της».

Η κηδεία της Ρένας Λάμψα θα γίνει σήμερα, στις 4 το απόγευμα, από το Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.

***

ΑΝΤΙ, 3/10/1999

Μια ξεχωριστή φυσιογνωμία του γυναικείου κινήματος έφυγε πριν από ένα μήνα: η Ρένα Λάμψα. Δραστήριο στέλεχος που δούλεψε δημιουργικά και με φαντασία, χωρίς προκαταλήψεις, φανατισμούς, ιδιοτέλεια. Η προσωπικό-

τητά της, λαμπερή και γεμάτη νέες ιδέες, καθόρισε και τη ζωή της. Το Αντί εκφράζει τα θερμά συλλυπητήριά του στους οικείους της, που έχασαν την πολύτιμη παρουσία της.

***

Ναυτεμπορική, 4/9/1999

Πλήθος κόσμου από τους χώρους της πολιτικής και του γυναικείου κινήματος, του οποίου υπήρξε δραστήριο μέλος, αποχαιρέτησε χθες το απόγευμα, στο Πρώτο Νεκροταφείο, τη Ρένα Λάμψα, η οποία έχασε τελικά την πολύμη-

νη μάχη που έδωσε με τον καρκίνο. Στην κηδεία παρευρέθησαν εκπρόσωποι από ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της πολιτικής ζωής της χώρας, οι οποίοι εξέφρασαν τα συλλυπητήριά τους στους συγγενείς και στους οικείους της.

Ελεύθερος Τύπος, 3/9/1999

Έφυγε η Ρένα Λάμψα

Έχασε χθες τη μάχη με την επάρατη νόσο η Ρένα Λάμψα, μια από τις πιο διακεκριμένες γυναικείες προσωπικότητες στο χώρο της φιλελεύθερης παράταξης. Η Ρένα Λάμψα διετέλεσε Γενική Γραμματέας Ισότητας επί κυβερνήσεως Ν.Δ. και εκλεγμένο μέλος του Δ.Σ. του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών.

***

Ελευθεροτυπία, 4/9/1999

Το τελευταίο αντίο στη Ρένα Λάμψα

Τελευταίο αντίο χθες για τη Ρένα Λάμψα, στις 4 μ.μ., στο Α΄ Νεκροταφείο από τις εκπροσώπους του γυναικείου κινήματος και όχι μόνο, αφού, όπως σημειώθηκε στους επικήδειους, το κενό της είναι δυσαναπλήρωτο.

Η δράση της αρχίζει από το 1969, όταν άρχισε να εργάζεται στη μη κυβερνητική οργάνωση World University Service. Το 1975 έγινε Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Το 1984 έγινε μέλος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών. Το 1994 εξελέγη Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών και μέλος του Δ.Σ. της Εθνικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κίνησης. Από το 1992 ήταν μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Επιτροπής της UNESCO. Την ίδια χρονιά ανέλαβε Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συνδέσμου «Οι Φίλοι του Ελληνικού Νησιού

και της Θάλασσας». Το 1993 εκλέχθηκε στην Αθήνα Ελληνίδα «Γυναίκα της Ευρώπης».

Στην κηδεία της παρευρέθηκαν, μεταξύ άλλων, ο Υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ Γ. Πασχαλίδης και η Γεν. Γραμματέας Ισότητας Εφ. Μπέκου, η Μ. Δαμανάκη, η Μ. Γιαννάκου, η Κ. Δασκαλάκη, η Ντενίζ Φουξ, από το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, η Αλ. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, που εκφώνησε και επικήδειο.

Ο «Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας» αποφάσισε να αφιερώσει το επόμενο τεύχος του Συνδέσμου στη μνήμη της και να διαθέσει σε αυτό το συμβολικό ποσό των 200.000 δρχ. Καλεί επίσης τα μέλη του να καταθέσουν στη μνήμη της Ρένας Λάμψα, αντί στεφάνου, στο λογαριασμό του Συνδέσμου στην ΑΤΕ, αριθ. 0020107539485.

Μ. Πιν.

***

Ελευθεροτυπία, 6/9/1999

Η Ρένα

Αφού ήπιαμε τον πικρό καφέ και αποχαιρέτησα το Γιάννη Λάμψα στο Α΄, του είπα ότι, πριν γράψω για τη Ρένα, θα τον δω από κοντά, για να μου θυμίσει όλους τους τίτλους που κέρδισε η γυναίκα του για τα δικαιώματα της γυναίκας, και στην Ελλάδα και στο εξωτερικό – απ' ό,τι θυμάμαι, μέχρι και για γυναίκα της Ευρώπης την προτείνανε.

Όταν, όμως, έφτασα στο σπίτι μου, δεν θέλησα να ξεμακρύνω από όσα ένιωσα, και πήρα το χαρτί και το μολύβι και βιάστηκα να γράψω για το χαμόγελο της Ρένας, που ήταν ολόκληρη ένα χαμόγελο. Οι τίτλοι της θα αναφερθούν σε όλες τις εφημερίδες, με όλες τις λεπτομέρειες. Για μένα έχει αξία αυτό που ήταν η Ρένα. Και ήθελα ακόμα να γράψω και για τη ζωή της με το Γιάννη, κοντά στις κόρες τους, σε ένα σπίτι που έμοιαζε σαν εργαστήρι συνεννόησης και ευτυχίας.

Αυτό το δέσιμο που είχε με το Γιάννη, εκλεκτό και κείνο συγγραφέα και δημοσιογράφο, δεν ήταν μόνο έρωτας, ήταν μια απέραντη αγάπη και γνωριμία. Γιατί ο έρωτας μόνος μπορεί να γίνει κακός και φθονερός. Αλλά η αγάπη μπορεί να γίνει αγιωσύνη. Η βαθιά γνωριμία δυο ανθρώπων δεν ξεπερνιέται, αλλά μένει βράχος σαν θεριό ακόμα και σε ένα προθάλαμο νοσοκομείου, όπου οι μέρες και οι νύχτες είναι τρομερές.

Ο επιθανάτιος ρόγχος μπορεί να ακουστεί και σε μια σχέση υγιών ανθρώπων. Αλλά με την αγάπη υπάρχει παράταση ζωής. Γι'αυτό ελπίζω ο Γιάννης ο Λάμψας να μη μείνει στον προθάλαμο του νοσοκομείου και σε όσα έζησε εκεί μέσα, γιατί υπάρχει παράταση ζωής και μετά θάνατον. Άλλο η ζωή και άλλο η ψυχή μας.

Φωφώ Βασιλακάκη